

estadi en què les dues variants s'interpreten de manera diferent. Així, l'autora testimonia casos en català i en espanyol en què els parlants fan un ús selectiu de l'acusatiu amb un significat d'afectació. Tanmateix, l'autora es demana per què, si els aplicatius romànic i anglosaxó són semànticament equivalents, una combinació de tots dos ha de resultar en una diferenciació semàntica. Segons l'autora, és millor postular que el parlant ja ha superat l'estadi amb dos tipus d'aplicatiu i ha passat a tenir un aplicatiu romànic quan assigna cas datiu i una estructura transitiva estàndard quan assigna cas acusatiu.

Un capítol sisè de conclusions, un setè d'abreviacions i un vuitè de referències bibliogràfiques completen l'obra.

En conclusió, es tracta d'un estudi completíssim i detallat, de lectura obligatòria per als investigadors que treballen aquest tema, i amb una bibliografia extensíssima. Com tota tesi, però, presenta alguns aspectes que cal precisar. En destaquem un: en la variant amb clíctic datiu, si l'objecte cognat es fusiona amb *v*, quin constituent puja al seu especificador per satisfer-ne el tret PPA?

Quant a l'aspecte formal, la tesi s'hauria d'haver esporgat abans de ser publicada com a llibre i, a més, el lector agrairia que la bibliografia tingués sagnat francès, perquè consultar-la és feixuc.

ORTEGA, Rudolf: *En defensa de la llengua. Discursos, manifestos i textos decisius en la història del català*, pròleg de M. Teresa Cabré, Barcelona: Angle Editorial, 2016; «El fil d'Ariadna», 93.

ISIDOR MARÍ

Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans
imari@iec.cat

Amb aquest llibre, Rudolf Ortega (Barcelona, 1970) facilita a tots els interessats l'accés a una selecció de documents especialment rellevants per a la història del català.

L'autor, que té una experiència llarga i variada en el camp de l'assessorament lingüístic, havia publicat anteriorment diverses obres destinades a aclarir dubtes de llenguatge, sobretot en el camp periodístic. També s'havia interessat, però, per la història social de la llengua catalana en el llibre *La dèria del català* (2013),¹ i en algunes de les col·laboracions que escriu amb l'epígraf «Brou de llengua» al *Quadern* del diari *El País*, del qual és supervisor lingüístic.

Una nota introductòria ens exposa els criteris de la tria dels textos inclosos en el llibre, reconeixent que per força ha de ser limitada: 36 documents, en total, que

1. Barcelona: La Magrana.

tanmateix ocupen més de 300 pàgines. La limitació d'espai és la raó principal que no s'hi hagin inclòs altres documents que hi haurien pogut tenir cabuda, com l'article *Una qüestió important* —en què Valentí Almirall ja reclamava el 1882 l'ensenyament en català—,² les *Bases per a una política lingüística democràtica a l'Estat espanyol* (1976) de Rafael Ll. Ninyoles,³ les *Resolucions* de l'Àrea de Llengua del Congrés de Cultura Catalana —del qual es commemoren ara els 40 anys— o les propostes de la Convenció Catalana per al debat sobre el futur de la Unió Europea (2003) relatives al reconeixement del català.

El marge cronològic comprèn el període de prop de tres segles —260 anys en concret— que va des de les *Instruccions per a l'ensenyança de minyons* de Baldiri Rexach (1749) fins al discurs de Joan Solà al Parlament de Catalunya (2009). Abans i després d'aquestes dates, evidentment, hi ha altres documents representatius, però el període escollit per Rudolf Ortega vol prestar atenció als segles en què ha calgut reclamar per al català un estatus social i polític no subordinat. Lògicament, la proporció de textos també varia segons els períodes històrics: els moments en què la mobilització per la llengua ha estat més intensa —la recuperació de la segona meitat del segle XIX, la institucionalització del primer terç del segle XX, les reivindicacions del final de l'etapa franquista i els canvis del tombant del segle XXI hi són més representats.

Entre els textos triats com a rellevants en el seu moment històric, és natural que n'hi hagi de característiques ben variades: articles, discursos, manifestos, pròlegs o fragments de llibres o documents més extensos... Conseqüentment, l'autoria de cadascun també és força diversa, individual o col·lectiva. Generalment, però, procedeixen de personalitats destacades i que van tenir un paper social significatiu en el seu moment. Només en un cas es dona a conèixer un text que no va arribar a veure la llum, però no per això menys revelador: el document 22, de 1964, que va ser un intent fallit d'aconseguir el suport d'intel·lectuals espanyols a la causa de la llengua catalana.

Tots els documents corresponen al que podríem anomenar «la veu social». L'autor no ha volgut incorporar-hi textos legislatius o declaracions emanades dels cercles de poder polític —en coherència amb el títol de l'obra, que ja precisa que el propòsit és reflectir la *defensa* de la llengua des de posicions no hegemòniques.

D'altra banda, des d'un punt de vista geogràfic, es tracta amb poques excepcions de documents centrats en Catalunya: l'autor n'és conscient, i convida expressament a fer col·leccions semblants referides als altres territoris de llengua catalana.

Un apèndix concreta les fonts documentals de cadascun dels textos, per si algun lector vol accedir als originals complets, que en aquesta edició han estat

2. Publicat a *L'Avens* (1a època), núm. 3 (1 de febrer de 1882).

3. València: 3 i 4. O el seu llibre *Cuatro idiomas para un Estado*, Madrid: Cambio 16, 1977.

justificadament escurçats i adaptats a la grafia i la sintaxi actuals perquè fossin més breus i entenedors per a un públic no especialitzat.

Un altre encert del recull és que cada text va precedit d'una breu presentació que el situa en el seu context històric i explica per què ha estat escollit.

Com diu M. Teresa Cabré, presidenta de la Secció Filològica, en el pròleg del llibre, les reclamacions que s'hi recullen, «amb un mínim de voluntat i de respecte democràtic haurien hagut i encara haurien de tenir resposta». Realment, cal lamentar que es tracti en bona part d'un recull de clams desatesos, i que podria ser ampliat amb molts altres documents en defensa del català posteriors a l'any 2009. Per tant, la qüestió de fons —l'estatus no subordinat del català— reclama encara una solució.

En qualsevol cas, no hi ha dubte que es tracta d'una obra que té una utilitat innegable, no sols per als que volen conèixer la història de la llengua catalana, sinó més enllà, per als interessats en la història literària i cultural —amb la qual s'entrellaça la llengua—, en la història en general i fins i tot en la política, ja que les connexions amb els grans canvis i les aspiracions col·lectives de la societat catalana hi són ben visibles.

CASAS, Mariona; CASTELLÀ, JOSEP M. i VILÀ SANTASUSANA, Montserrat: *Els secrets de parlar en públic. Guia pràctica*, Vic: Eumo Editorial, 2016. [2a edició de juliol de 2016]

MARTA JUANHUIX

Universitat Autònoma de Barcelona, Dept. de Filologia Catalana

marta.juanhuix@uab.cat

Ja fa una colla d'anys que la capacitat oratòria és un valor en alça. En el segle XXI, descobrim la sopa d'all? Immersos en l'era digital, amb la mecanització i robotització creixents de multiplicitat de tasques i la proliferació de màsters i cursos d'especialització que acoten cada vegada més els àmbits de coneixement de les persones, s'origina una doble paradoxa: d'una banda, el món és cada cop més inabastable, per això l'hem de parcel·lar i ens hi hem de fer petits per empoderar-nos i poder-nos-hi desenvolupar a escala local i global; de l'altra, com més tecnologia ens envolta, més s'evidencia la necessitat d'humanització, d'entesa i de proximitat per a qualsevol professional. Saber parlar bé es revaloritza com a competència transversal bàsica. Ens cal una comunicació eficaç.

Per això és prou oportú que Casas, Castellà i Vilà Santasusana, autors que es dediquen principalment a la docència de llengua i de didàctica de la llengua a diferents universitats catalanes, especialistes en retòrica i en discurs oral, actualitzin autors de referència clàssica com Aristòtil o Ciceró i presentin aquest text intel·ligent a mode de guia pràctica. «Tot el que no és tradició és plagiat», que pro-